

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

DĚTSKÉ PĚVECKÉ SBORY NA JINDŘICHOHRADECKU

Vedoucí práce: Mgr. Karel Ochozka

Autor práce: Šárka Zavadilová

Studijní obor: Pedagogika volného času

Ročník: 3.

2015

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

20. 3. 2015

Šárka Zavadilová

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Karlu Ochozkovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Dále děkuji všem sbormistrům, kteří byli ochotni se mnou spolupracovat a vyplnili dotazník s potřebnými informacemi.

Obsah

ÚVOD.....	5
1 TEORETICKÁ ČÁST.....	7
1.1 Historie pěveckých sborů.....	7
1.2 Definice pěveckých sborů.....	8
1.3 Dětské pěvecké sbory	10
1.4 Předpoklady dětského sborového zpěvu.....	11
1.5 Sbormistr.....	12
1.6 Hlas	13
1.6.1 Dýchací ústrojí člověka	14
1.6.2 Hlasové ústrojí člověka.....	14
1.6.3 Artikulační ústrojí.....	14
1.7 Dětský hlas	14
1.7.1 Poruchy hlasu v předškolním a školním věku	15
1.7.2 Hygiena dětského hlasu	16
1.8 Charakteristika věkové skupiny sboristů.....	16
1.8.1 Mladší školní věk.....	16
1.8.2 Období dospívání.....	17
1.9 Sbor jako sociální skupina	18
1.10 Jindřichohradecko.....	19
1.10.1 Hudební tradice v J. Hradci.....	20
1.11 Sbory.....	22
2 PRAKTICKÁ ČÁST	25
2.1 Chlum u Třeboně.....	25
2.1.1 Sejkorky.....	26
2.2 Jindřichův Hradec)	27
2.2.1 Novadomáček a Nova Domus	27
2.2.2 Pěvecký sbor II. ZŠ v Jindřichově Hradci	28

2.2.3	Pěvecký sbor V. ZŠ	28
2.2.4	Poupátka a Rosa Aurea	29
2.3	Lomnice nad Lužnicí	30
2.3.1	Zvoneček a Racek	30
2.4	Stráž nad Nežárkou	31
2.4.1	Malí zpěváčci	31
2.4.2	Pěvecký sbor ZŠ a MŠ ve Stráži n. N.	32
2.5	Třeboň	32
2.5.1	Dětský sbor při základní škole Sokolská	33
2.5.2	Pěvecký sbor základní školy Na Sadech	33
2.5.3	Zpívánky	34
2.6	Shrnutí	35
ZÁVĚR		37
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ		38
Literatura		38
Internetové zdroje		39
ABSTRAKT		40
ABSTRACT		41

Úvod

Studium pedagogiky volného času jsem si nevybrala náhodou. Již od dětství jsem navštěvovala různá volnočasová zařízení a chodila jsem na mnoho zájmových kroužků. Po ukončení základní školy jsem se sama začala podílet na utváření volnočasových aktivit pro děti i dospělé. Když přišel čas výběru vysoké školy, rozhodla jsem se, že podložím své laické zkušenosti odbornými znalostmi a vybrala jsem si studium pedagogiky volného času.

Téma mé bakalářské práce se nazývá Dětské pěvecké sbory na Jindřichohradecku. Toto téma jsem si vybrala z toho důvodu, že sborový zpěv patří mezi mé velice oblíbené aktivity. Na prvním stupni základní školy jsem navštěvovala sbor Malí zpěváčci a na druhém stupni to byl Pěvecký sbor základní a mateřské školy ve Stráži nad Nežárkou. Po skončení základní školy jsem začala zpívat ve Strážském chrámovém sboru Radomíra Švece, který navštěvuji i v současné době. Z důvodu velké časové vytíženosti sbormistra a většiny zpěváků sbor nefunguje celoročně, ale scházíme se pouze od října do prosince, kdy nacvičujeme na vánoční koncerty.

Sborový zpěv je užitečnou volnočasovou aktivitou jak pro děti, tak pro dospělé. Zpěvem člověk může odbourat stres, uvolnit se a načerpat pozitivní energii. Právě z těchto důvodů je dobré, že se pěvecké sbory často objevují v nabídkách škol a volnočasových zařízení.

Cílem práce je teoreticky popsat fungování pěveckých sborů a následně zmapovat a popsat jednotlivé dětské pěvecké sbory na Jindřichohradecku.

Celá práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je dále členěna na dílčí kapitoly. V teoretické části popisují historii pěveckých sborů a jejich definici. Dále vysvětlují, jak fungují dětské sbory, jaké jsou předpoklady dětského sborového zpěvu a jaký úkol má sbormistr. V další kapitole popisují, jak funguje lidský hlas. Zaměřuji se především na hlas dětský, na jeho poruchy a na zásady hlasové hygieny. V této bakalářské práci nechybí ani charakteristika věkové skupiny, na kterou se práce zaměřuje, a popis sboru jako sociální skupiny. V úplném závěru teoretické části píšou o Jindřichohradecku a o významných hudebních osobnostech, které v tomto historickém městě žily. V praktické části práce popisují dětské pěvecké sbory, které se nacházejí v Jindřichově Hradci a dalších okolních obcích. Informace o sborech jsem získala za pomoci dotazníků, jež mi vyplnili vedoucí jednotlivých dětských pěveckých

sborů. V popisu sborů se zaměřím na členy, osobnost sbormistra, na repertoár, zkoušky a vystoupení sboru.

Ve své práci vycházím z odborné literatury. Nejčastěji jsem čerpala z publikace Viliama Fedora a Jarmily Vrcholové – Pátové, která se nazývá *Sborový zpěv a řízení sboru*.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Historie pěveckých sborů

Sborový zpěv, tak jak ho známe dnes, je mezi lidmi oblíbený již od pradávných dob. V dřívějších dobách dávali lidé skupinovým zpěvem najevo svou družnost a projevovali jím své psychické rozpoložení.

Oficiální pěvecké sbory začaly vznikat společně s liturgickou hudbou. Cikrle a Sehnal definovali liturgickou hudbu jako „*zhudebněné liturgické texty, lidové duchovní písně a jejich instrumentální doprovody, přede hry, mezihry, dohry.*“¹ Profesionální sbory zpívaly v kostelech.

Dříve než byly zakládány sbory, vznikala seskupení nazývaná scholy, která se podílela při liturgiích², a to zejména při významnějších událostech. Scholy, na rozdíl od sborů, zpívají pouze chorály, což jsou jednohlasé zpěvy.

V antice byl sborový zpěv disciplínou na pýthijských hrách, které dle pověstí vznikly dříve než olympijské hry. Soutěžilo se ve sportovních a kulturních disciplínách. Mezi kulturní disciplíny mimo sborového zpěvu patřila hra na píšťalu, hra na lyru, přednes básní a dramatická představení.³

Sborový zpěv se dále rozvinul ve středověku, když začaly vznikat klášterní školy. Náplní studia v klášterních školách bylo sedm svobodných umění. Mezi tyto umění patří gramatika, rétorika, logika, geometrie, aritmetika, astronomie a hudba. Výuku v těchto školách zajišťovali kněží.⁴

Na území Českých zemí se začal sborový zpěv rozvíjet v dobách husitství. Zprvu sbory zpívaly jednohlasně a bez doprovodu, což někdy vzbuzovalo v nepřátelích strach. Vícehlasý zpěv se začal objevovat až v době českobratrské. Důkazem toho jsou první dochované vícehlasé české skladby. Velký pokrok ve sborovém zpěvu nastal v 16. století, kdy vznikl knihtisk. Spolu s knihami se začaly tisknout i noty.⁵

První pěvecké organizace se objevovaly již za Karla IV.. Byly jimi družiny mansionářů, žaltářníků a bonifantů. V českobratrské době se tyto organizace

---

¹ CIKRLE, K., SEHNAL, J., *Příručka pro varhaníky*, str. 12.

² Liturgie - souhrn bohoslužebných úkonů a obřadů a jejich pevně stanovený řád

³ Srov. Řecko. [online].

⁴ Srov. KONEČNÁ, K. Středověká vzdělanost. [online].

⁵ Srov. FEDOR, V. VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ, J. *Sborový zpěv a řízení sboru*. str. 11-15.

zdemokratizovaly na literární bratrstva, která byla v každém městečku. Bratrstva udržovala pěveckou tradici na vysoké úrovni až do 18. století. Literární bratrstva zrušil až Josef II. v roce 1786 a další sborová tradice byla obnovena až v 19. století v podobě liedertáfových kroužků. V roce 1862 se začaly konat první festivaly, na které jezdilo každý rok více zpěváků.⁶

V roce 1903 začal vznikat sbor Moravských učitelů. Zprvu to byl sbor mužský, ale postupem času se přidaly i ženy, a tak vznikl sbor smíšený. Tento sbor byl inspirací pro učitele v ostatních částech republiky, a tak začalo vznikat velké množství učitelských sborů.⁷

Profesionální sbory vznikaly v zájmu potřeb rozhlasu. Nejznámější český profesionální pěvecký sbor je Künův sbor, který byl založen v roce 1932 Janem Kühnem.⁸ Neméně známým a profesionálním sborem je Pěvecký sbor českého rozhlasu, který byl založen Bohumilem Kulínským v roce 1945.⁹

Po roce 1945 začalo vznikat velké množství sborů, které měly téměř stejnou podobu, jako sbory v současné době. Nejčastěji to byly sbory dětské, mládežnické, smíšené nebo například vojenské.¹⁰

V současné době je v České republice velké množství pěveckých sborů. Přesný počet se však nedá určit, jelikož neexistuje žádná databáze, ve které by byly registrovány všechny pěvecké sbory. Jedinou databází sborů v ČR je Unie českých pěveckých sborů, kde je zaevidovaná pouze část sborů.

1.2 Definice pěveckých sborů

Když se řekne pěvecký sbor, tak si každý z nás vybaví skupinu zpívajících lidí. Fedor a Vrchotová – Pátová definují sbor takto: „*Sborový zpěv předpokládá organizovaný kolektiv (sbor), který má stálý počet zpěváků v jednotlivých hlasech, který prodělává růst a stále se zdokonaluje.*“¹¹ K tomu aby byl sbor dobře organizovaný, potřebuje mít vůdčí osobnost. Vedoucí sboru je nazýván sbormistrem. Sbory se rozdělují dle několika

---

⁶ Srov. FEDOR, V. VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ, J. *Sborový zpěv a řízení sboru*. str. 11-15.

⁷ Srov. Tamtéž.

⁸ Srov. O sboru. [online].

⁹ Srov. NOVOTNÁ, J.. Dětský pěvecký sbor Českého rozhlasu. [online].

¹⁰ Srov. FEDOR, V. VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ, J. *Sborový zpěv a řízení sboru*. str. 11-15.

¹¹ FEDOR, V. VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ, J. *Sborový zpěv a řízení sboru*. str. 22.

hledisek:

1. Rozdělení dle počtu zpěváků:

- malé sbory
- střední sbory
- velké sbory

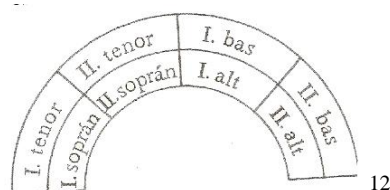
2. Rozdělení dle věku a pohlaví:

- ženské
- mužské
- smíšené
- dětské
  - ⇒ dívčí
  - ⇒ chlapecké
  - ⇒ smíšené

3. Další rozdělení může být dle profesionality:

- Profesionální
- N profesionální

Pěvecké sbory většinou zpívají vícehlasně. Ženské hlasy se dělí na soprán a alt, mužské na tenor a bas. Obvyklé uspořádání sboru:

U postavení sboru je důležité, aby všichni zpěváci dobře viděli na dirigenta, jelikož on jejich zpěv řídí a udává pokyny. Důležité je, aby na něj zpěváci ihned reagovali.

Pěvecké sbory bývají často pro zpěváky jednou z forem aktivního odpočinku. Sborový zpěv je dobrý také k duševní hygieně. Člověk vypustí pracovní starosti a vypětí. Docházkou do sboru se člověk zdokonaluje ve více oblastech, nejen ve zpěvu. Zpěvák si zdokonaluje paměť, představivost, ale také smysl pro harmonii. Dále se naučí být odpovědný, pozorný a procvičí si komunikaci ve skupině.¹³

¹² FEDOR, V. VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ, J. *Sborový zpěv a řízení sboru*. str. 22.

¹³ Srov. FEDOR, V. VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ, J. *Sborový zpěv a řízení sboru*. str. 9-10.

Pěvecké sbory často navštěvují lidé, kteří nemají odvahu začít zpívat sólově. Dále lidé projevující zájem o hudbu a zpěv, ale také ti, kteří vyhledávají sociální kontakt. Ve sboru mohou navazovat nová přátelství a mohou být součástí nějaké skupiny.

1.3 Dětské pěvecké sbory

Dětské pěvecké sbory vznikají při základních školách, základních uměleckých školách, domech dětí a mládeže nebo jako samostatné kroužky. Dětské sbory fungují jako zájmové činnosti, a tak je velice důležité, aby se dítě cítilo na zkouškách dobře a chodilo do sboru rádo. Dětské sbory se dělí na sbory dívčí, chlapecké a smíšené.

Chlapecké sbory nebývají příliš časté, jelikož chlapci vyhledávají spíše sportovní nebo technické kroužky. Další příčinou toho, že do sboru dochází mnohem méně chlapců než děvčat, je mutace. Mutace je zhrubnutí hlasu, které způsobují hormonální změny.¹⁴ Je však důležité, aby chlapci trénovali zpěv dále. Jakmile by přestali zpívat, zůstal by jejich hlas nerozvinutý.¹⁵

Dětské pěvecké sbory, které mají členy ve věku do 13-ti let, zpívají nejčastěji jednohlasé, dvojhlasé nebo trojhlasé skladby, které nejsou příliš náročné na hlasový rozsah. V pěveckém sboru si děti procvičují dech, dynamiku, výslovnost, frázování, ale také estetické hodnocení skladby. V některých případech se k pěveckému sboru připojuje i sbor instrumentální.¹⁶

Pěvecké sbory bývají pro sboristy především volnočasovou aktivitou. Hofbauer volný čas definuje jako „čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život.“¹⁷

V dnešní době je nabídka volnočasových aktivit opravdu široká, a tak si každý vybere to, co jej nejvíce baví a naplňuje. Pěvecké sbory se v nabídkách škol a volnočasových zařízení vyskytují velice často a je o ně zájem. U dětí má velký vliv na výběr aktivit rodina a pedagogové. Záleží na tom, jak je dítě vychováváno, a jaké mu jsou předávány hodnoty. Jestliže je vedeno k hudbě, je u něj větší pravděpodobnost, že

---

¹⁴ Srov. Zhrubnutí hlasu. [online].

¹⁵ Srov. FEDOR, V. VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ, J. *Sborový zpěv a řízení sboru*. str. 19.

¹⁶ Srov. tamtéž. str. 19-20.

¹⁷ HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. str. 13.

si vybere pěvecký sbor než dítě vedené ke sportu. V případě, že se dítě věnuje nějaké volnočasové aktivitě, tak se tím výrazně snižuje riziko, že podlehne sociálně patologickým jevům, jako je šikana, vandalismus, kriminalita a další.

Pěvecký sbor, jakožto volnočasová aktivita, má několik funkcí. Například funkci regenerační. Ve volném čase se regenerují fyzické i duševní síly. Další funkcí může být rozvoj osobnosti. Každá volnočasová aktivita by měla být vždy dobrovolná a měla by účastníkům přinášet uspokojení.¹⁸

1.4 Předpoklady dětského sborového zpěvu

K tomu, aby člověk mohl navštěvovat pěvecký sbor, musí mít nějaké předpoklady. „Kvalita každé speciální činnosti je závislá na vlohách, schopnostech i dovednostech a tím na výchově a prostředí.“¹⁹ Základní hudební vlohy má každé dítě. Jsou to vrozené dispozice, někdy nazývány jako nadání. Čím lepší bude mít dítě vlohy, tím lépe se budou rozvíjet jeho schopnosti. Schopnosti jsou psychické vlastnosti, které umožňují vykonávání určité činnosti. Pokud chceme, aby dítě mělo dobré pěvecké schopnosti, musíme na něj působit hudebně výchovnou činností. Přemění-li se nějaká vědomá činnost na činnost, kterou děláme automaticky, nazýváme ji dovednost. Ve zpěvu se zautomatizují pouze některé složky, které se týkají provádění, ale samotný zpěv bude vždy činností vědomou.²⁰

Když má dítě rozvinuté hudební schopnosti a dokáže dobře tvořit zpěvný hlas, je jeho zpěv intonačně čistý. K nejzákladnějším hudebním schopnostem patří hudební sluch, hudební paměť, hudební představivost, rytmické cítění a tonální cvičení.²¹

Dalším faktorem, který ovlivňuje vstup dítěte do sboru je zájem. Podle psychologů je zájem schopnost stálejšího zaměření se na nějakou činnost s výrazným emočním doprovodem. Zájmy lidí se liší. Každý je má jinak zaměřené a připisuje jim jinou hodnotu. Zájmy vypovídají o osobnosti člověka.

Jan Amos Komenský určil ke konání jakékoli činnosti tři důležité faktory. Jsou jimi:

- „užitečný cíl, který činnost pohání

---

¹⁸ Srov. HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. str. 14.

¹⁹ LÝSEK, F. *Dětský sborový zpěv*. str. 13.

²⁰ Srov. LÝSEK, F. *Dětský sborový zpěv*. str. 13.

²¹ Srov. TICHÁ, A. *Učíme děti zpívat*. str. 22.

- *možné prostředky, které dávají záruku, že činnost nebude marná*
- *určitý způsob, jak prostředky používat, aby činnost splnila svůj cíl*²²

Aby dítě mohlo zpívat ve sboru je důležité i nadání. Pedagogický slovník vysvětluje nadání takto: „*Nadání znamená schopnosti člověka pro takové výkony určitých činností intelektuálního nebo fyzického charakteru, které se mnohou jevit jako výjimečné ve srovnání s běžnou populací.*“²³

Pokud chce dítě zpívat ve sboru, mělo by mít určitý vztah k hudbě. Tento vztah je nazýván hudebnost. Hudebnost lze chápat jako „*specifickou vlastnost osobnosti, představující otevřený systém s hierarchickým uspořádáním jednotlivých elementů jeho struktury.*“²⁴ Zmiňovaný systém je podmíněný rozvíjením základních hudebních schopností, jako jsou například rytmické cítění, hudební paměť a hudební představivost. Hudebnost se projevuje vztahem k hudbě a různými formami hudebních aktivit člověka.²⁵

1.5 Sbormistr

Každý pěvecký sbor musí mít svého sbormistra, který řídí jeho činnost. Sbormistr může být profesionál nebo amatér. Profesionální sbormistr má většinou vystudované sbormistrovství nebo dirigování sboru. Tyto studijní obory nabízí v České Republice hned několik vysokých škol. Patří mezi ně například Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Pedagogická fakulta UK v Praze nebo Pedagogická fakulta Západočeské univerzity v Plzni. Sbormistr amatér bývá většinou člověk, který nemá sbormistrovství vystudované, ale vedení sboru jej baví a naplňuje. Sbormistr amatér má řízení sboru většinou jako koníček, nikoli jako zaměstnání.

U dětských sborů je výhodou, když má sbormistr zároveň s hudebním vzděláním také pedagogické. Především u školních sborů by měl sbormistr působit výchovně a začlenit práci se sborem do celkového vzdělávacího systému školy. Sbormistr může z žáků vychovat dobré zpěváky, ale i všeobecně rozvinuté osobnosti.²⁶

Být sbormistrem není vůbec jednoduché. Měl by jím být člověk, který je schopný udržovat se sboristy přátelský vztah. Dále by měl své svěřence znát i z jiné než

²² JANEK, M. *Cesty rozvoje osobnosti.* str. 61.

²³ PRŮCHA, J. a kol. *Pedagogický slovník.* str.131.

²⁴ HOLAS, M. *Psychologie hudby v profesionální hudební výchově.* str. 25.

²⁵ Srov. tamtéž. str. 25.

²⁶ Srov. STAŠEK, Č. *ABC začínajícího sbormistra.* str. 9.

pěvecké stránky. Když bude o lidech, se kterými pracuje vědět více, tak bude mít větší šanci získat si autoritu, jelikož bude vědět, jak na ně má působit. Jestliže sbormistr zná lidi, se kterými pracuje, lépe se mu vybírá repertoár, jelikož si dokáže představit, co by je mohlo bavit a ví, jaké jsou jejich pěvecké možnosti.

Sbormistra bychom mohli přirovnat k animátorovi. Úkolem animátora je vnášet do skupiny život, oduševňovat jí. Sbormistr jako animátor pomáhá zpěvákům objevovat jejich skrytý potenciál a rozvíjet jej. Důležité však je, aby zároveň i usměrňoval. Animátor pracuje podle plánu vytvořeného na základě analýzy situace.²⁷

Sbormistr by měl mít kladný vztah k lidem a přirozený pedagogický talent. Měl by být přátelský, humánní a empatický. Měl by na sebe nahlížet dostatečně sebekriticky a měl by se vyznačovat zdravým sebevědomím. Pro jeho práci je nezbytné, aby byl trpělivý, svědomitý a spolehlivý. Tyto charakterové vlastnosti ovlivňuje hlavně prostředí, ve kterém člověk od ranného dětství vyrůstá. Důležité je pohlížet na sbormistra jako na člověka, který může chybovat jako kdokoliv jiný.

Sbormistr by měl mít dobré organizační schopnosti a měl by být ochotný se stále učit novým věcem. Pokud bude přesvědčen o tom, že mu stačí vzdělání, které získal ve škole, bude pro něj mnohem těžší zaujmout členy sboru než sbormistr, který se účastní různých kurzů a sebevzdělává se v hudební oblasti. Děti především ocení, bude-li znát současné hudební interprety.

Úkolem sbormistra je rozvíjet u zpívajících dětí tvořivé myšlení a vést je k tomu, aby podávaly co nejlepší výkony a zároveň z nich měly radost.

1.6 Hlas

Nejdokonalejším hudebním nástrojem a nejdůležitějším nástrojem každého zpěváka je jeho hlas. V této kapitole popíšeme, jak hlas vzniká, jaké mohou být poruchy hlasu, a jak se o něj máme starat.

Hlasy se rozdělují do šesti skupin. Mezi ženské hlasy patří soprán, mezzosoprán a alt. Mužské hlasy se dělí na tenor, baryton a bas. Dětské hlasy se rozdělují stejně jako ženské. Kritérii pro dělení do skupin je tónový rozsah a barva hlasu zpěváka. Rozsah hlasu se u většiny zpěváků pohybuje okolo 1½ oktávy. Hlas se vytváří za pomoci dýchacího ústrojí, hlasového ústrojí a artikulačního ústrojí.²⁸

---

²⁷ Srov. KAPLÁNEK, M. *Animace: studijní text pro přípravu animátorů mládeže*, str. 17

²⁸ Srov. CMÍRAL, A. *Základní pojmy hudební*. str. 98-101.

1.6.1 Dýchací ústrojí člověka

Dýchání je jednou z nejdůležitějších životních funkcí. Zprostředkovává výměnu plynů v plicích. To znamená, že přivádí kyslík z krve do tkání a odvádí oxid uhličitý. Orgánem zprostředkovávajícím výměnu plynů jsou plíce.²⁹

„Vzduch proudí nosem nebo ústy do hltanu, hrtanu, průdušnice a dvěma průduškami do plic. V plicích se průdušky dále větví (po vzoru koruny stromu) v průdušinky, které končí v plicních sklípcích, kde probíhá výměna krevních plynů.“³⁰

1.6.2 Hlasové ústrojí člověka

Hlasové ústrojí se nachází v hrtanu, tvořeného z chrupavek, vazů a svalstva. Součástí hrtanu jsou hlasivky, tvořící hlasové vazy, svalstvo a sliznice.³¹

Hlas se tvoří prostřednictvím vzduchu proudícího z plic, který prochází hlasivkovou šterbinou, nacházející se mezi hlasivkami, hlasivky se chvějí ve směru, kterým jde vzduch a tím chvěním jej rozkmitávají do rezonančních prostorů hrtanu, hltanu, nosní dutiny a úst.³²

1.6.3 Artikulační ústrojí

Artikulační ústrojí plní při tvorbě hlasu velmi důležitou funkci, jelikož vytváří hlásky, které jsou základní složkou řeči. Řeč vzniká v rezonančních dutinách nad hrtanem (ústní, nosní a hltanová dutina). *„K mluvidlům dutiny ústní patří: rty, čelisti se zuby, tvrdé patro, měkké patro s čípkem a jazyk.“³³* Synchronizovaná činnost rezonančních dutin, hlasového ústrojí a dechového ústrojí se nazývá artikulace. Hlásky se tvoří změnou nadhrtanových prostorů a změnou postavení úst.³⁴

1.7 Dětský hlas

Dětský hlas je velmi podobný hlasu ženskému. Rozsah dětského hlasu závisí na tom, jak je dítě staré, jak je rozezpívané, ale také na jeho hlasových, tělesných a psychických dispozicích. Rozsah hlasu se v jednotlivých věkových obdobích mění.³⁵

---

²⁹ Srov. FROSTOVÁ, J. VANIAKOVÁ, M. *Základy hlasové výchovy pro učitele I.* str.7.

³⁰ Tamtéž.

³¹ Srov. ČEŠKOVÁ, O. *Pěvecká výchova.* str. 8.

³² Srov. TROJAN, S. SCHREIBER, M. *Atlas biologie člověka.* str. 83.

³³ FROSTOVÁ, J. VANIAKOVÁ, M. *Základy hlasové výchovy pro učitele I.* str.16.

³⁴ Srov. tamtéž, str.16,

³⁵ Srov. TICHÁ, A. *Učíme děti zpívat.* str. 21.

- „kojenci a děti do tří let: $g^1 - c^2$
- předškolní věk: $f^1 - e^2$
- mladší školní věk: $c^1 - f^2$
- 10 let až puberta: $a - a^2$ “³⁶

Když má dítě malý rozsah, může to být způsobeno především malými zkušenostmi nebo nedostatečným rozezpíváním. Zdravý dětský hlas má jasnou zvonitou barvu a není příliš silný.

Každý sbormistr by měl znát rozsah zpěvního hlasu dětí ve sboru a přizpůsobit tomu výběr repertoáru a rozdělení dětí do jednotlivých hlasů. Dětské hlasy se dělí stejně jako hlasy ženské, a to na soprán a alt. Dětské pěvecké sbory zpívají jednohlasně, dvojhlasně, trojhlasně nebo čtyřhlasně. Zpívají-li dvojhlasně, tak se rozdělují na soprán a alt. Trojhlasné sbory mají 1. a 2. soprán a alt. Čtyřhlasé sbory se dělí na 1. a 2. soprán, 1. a 2. alt.³⁷

1.7.1 Poruchy hlasu v předškolním a školním věku

Poruchy hlasu můžeme rozdělit do několika skupin.

- **Poruchy organické** – Poruchy organické jsou nejčastěji způsobeny nemocemi hlasového ústrojí. Mezi tyto nemoci patří například chřipka, zánět hrtanu nebo třeba spalničky. Postihne-li dítě nemoc hlasového ústrojí, je potřeba, aby své hlasivky šetřilo.
- **Poruchy funkční** – Funkční poruchou je přechodná ztráta hlasu.
- **Poruchy z přemáhání hlasu** – Nejčastější poruchou hlasu u dětí je „*dětská chraptivost z přemáhání hlasu – dětská hyperkinetická dysfonie*.“³⁸ Tato porucha se projevuje chraptěním, které může v nejtěžších případech vyvrcholit až ztrátou hlasu.³⁹

Důležité je, aby rodiče nebo učitelé odhalili poruchu včas a začali pracovat na odstranění. Pokud by se porucha neléčila a dítě nešetřilo svůj hlas, mohlo by dojít k trvalému poškození hlasivek.

³⁶ TICHÁ, A. *Učíme děti zpívat*. str. 21.

³⁷ Srov. LÝSEK, F. *Dětský sborový zpěv*. str. 82.

³⁸ FROSTOVÁ, J. VANIAKOVÁ, M. *Základy hlasové výchovy pro učitele I*. str.20.

³⁹ Srov. FROSTOVÁ, J. VANIAKOVÁ, M. *Základy hlasové výchovy pro učitele I*. str.20-21.

1.7.2 Hygiena dětského hlasu

Hlasová hygiena je velmi důležitá jak pro děti, tak pro dospělé. Existuje několik zásad, které by měl dodržovat každý zpěvák, chce-li si zachovat zdravý hlas.

- Vždy zpíváme ve vyvětrané místnosti
- Nezpíváme příliš dlouho
- Nepřepínáme hlasovou sílu
- Při zpěvu „forte“ nekřičíme
- Nezpíváme v indispozici (chřipka, angína)
- Rozehřátí nepijeme studené nápoje
- Neodkašláváme naprázdno
- Spíme dostatečně dlouhou dobu ⁴⁰

Hlasová hygiena u dětí klade velké nároky především na učitele. Důležité je, aby sám učitel zásady hlasové hygieny dodržoval, jelikož jde dětem příkladem. Děti odposlouchávají hlas učitele a některé jej začnou podvědomě napodobovat. ⁴¹

1.8 Charakteristika věkové skupiny sboristů

Dětské pěvecké sbory navštěvují děti školou povinné. To znamená, že jsou ve věku od 6 do 15 let. Jedinci v tomto věkovém rozmezí se řadí do skupiny mladšího školního věku a do období dospívání. Každá věková skupina má své specifické potřeby, ke kterým by měl každý sbormistr při plánování zkoušek přihlížet.

1.8.1 Mladší školní věk

Etapa vývoje, nazývaná mladší školní věk, střední dětství nebo pozdní dětství, se vymezuje zhruba od 6-7 let do 11- 12 let. ⁴² Někteří autoři tuto etapu dále rozdělují na mladší školní věk v užším pojetí a střední školní věk. V první etapě jsou děti ve věku od šesti do sedmi let a v druhé etapě od devíti do dvanácti let. „*Psychoanalýza označila toto období jako období latence, kdy je ukončena jedna etapa psychosexuálního vývoje a základní pudová energie je relativně v klidu až do počátku dospívání.*“ ⁴³

---

⁴⁰ Srov. FEDOR, V. VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ, J. *Sborový zpěv a řízení sboru.* str. 34-36.

⁴¹ Srov. FROSTOVÁ, J. VANIAKOVÁ, M. *Základy hlasové výchovy pro učitele I.* str.21.

⁴² Srov. LANGMEIER, J. KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie.* str.116.

⁴³ ŠIMÍČKOVÁ ČÍŽKOVÁ, J. a kol. *Přehled vývojové psychologie.* str. 93.

V tomto období už školák nepoužívá tolik svoji fantazii, ale dívá se na svět takový, jaký opravdu je. „*Dítě chce věci prozkoumat, a to skutečnou, reálnou činností (později v dospívání prozkoumává věci v mysli).*“⁴⁴ Tato skutečnost se promítne do projevů dítěte. V první etapě mladšího školního věku je dítě závislé na autoritě. V druhé etapě už k ní však přistupuje spíše kritičtěji. Většina autorů se shoduje, že psychosomatický vývoj je celkem plynulý bez bouřlivých změn. Dítě je velmi aktivní a snaží se dosáhnout co nelepších výsledků. Zvyšuje si své sebevědomí a snaží se co nejvíce zamezit selhání.⁴⁵

V etapě mladšího školního věku začínají mít děti zájmy, které však často mají pouze přechodný charakter. Děti zkoušejí různé aktivity a hledají tu, která jim zajistí největší seberealizaci. Seberealizace patří k nejsilnějším lidským potřebám.

V tomto období má na dítě obrovský vliv rodina, škola a vrstevnická skupina. Dítě navazuje vztahy s učiteli a jinými dospělými, kteří představují významnou autoritu. V rámci sociálních skupin, ve kterých se dítě nachází, získává různé role, které pro něj mohly být do této doby cizí.⁴⁶

Sbornistr by měl náplň hodin přizpůsobovat možnostem dané skupiny. Jestliže bude mít na děti přehnané nároky a ony nebudou jeho požadavky zvládat, budou mít pocit, že selhaly, a nebude je zpívání bavit.

1.8.2 Období dospívání

Období dospívání se dělí na období prepuberty a puberty. Nás bude zajímat hlavně období prepuberty. Toto období je velice bouřlivé, jelikož je přechodem mezi dětstvím a dospělostí. Na jedince jsou kladeny velké nároky. Očekává se, že se bude chovat dospěle, vybírat si budoucí povolání, stávat se nezávislým na rodičích. Začíná si budovat heterosexuální vztahy, měl by si vytvořit vlastní filozofii života.⁴⁷

Předchozí období mladšího školního věku bylo velice klidné, a tak jsou změny nastávající v období dospívání velmi znatelné. Dochází ke změnám fyzickým i psychickým. Změny v tomto období jsou rozdílné u dívek a chlapců, ale i u stejného

---

⁴⁴ LANGMEIER, J. KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. str.116.

⁴⁵ Srov. ŠIMÍČKOVÁ ČÍŽKOVÁ, J. a kol. *Přehled vývojové psychologie*. str. 93.

⁴⁶ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. str. 312.

⁴⁷ Srov. ŠIMÍČKOVÁ ČÍŽKOVÁ, J. a kol. *Přehled vývojové psychologie*. str. 93.

pohlaví. Například některé dívky jsou ve 13-ti letech vyspělejší než jiné dívky stejného věku.⁴⁸

U dívek nastává období prepuberty okolo 10. roku a období puberty asi v 12,5 letech. U chlapců je prepuberta přibližně od 11-ti a puberta od 13-ti let. U dívek je období dospívání o něco kratší než u chlapců, a tak mají méně výchovných problémů ve škole i v rodině.⁴⁹

V období prepuberty začne rychlejší růst končetin a trupu. Dále začínají endokrinní změny a tím se zvyšuje produkce pohlavních hormonů. Startují také intersexuální rozdíly ve fyzickém vzhledu. Biologické ukončení tohoto období nastává u dívek první menstruací a u chlapců prvními ranními polucemi. Fyzický vývoj je o něco rychlejší než vývoj psychický, a tak vznikají rozdíly. Tyto rozdíly přinášejí projevy, které jsou spojeny s prepubertou.⁵⁰

V pubertě se vyrovnává rozdíl mezi fyzickým a psychickým vývojem jedince. Fyzický růst se zpomaluje a rozvíjí se psychické funkce. V tomto období dochází k pohlavnímu dozrávání a dítě se stává dospělým. Dospívající v tomto období často mění svůj vzhled, účes a styl oblékání po vzoru svých ideálů.⁵¹

Někteří autoři označují pubertu jako období krizí, vzpurnosti a konfliktů, a jiní zase tvrdí, že pokud dítě vyrůstá v bezproblémovém prostředí, zvládá toto období celkem bez problémů.

V tomto období se většinou rozhodne, jestli dítě u zpěvu zůstane či začne dělat jinou aktivitu. Velký vliv má sbormistr, jehož úkolem je zpěváky dostatečně motivovat a tím je ve sboru udržet.

1.9 Sbor jako sociální skupina

Již od narození patří člověk do nějaké sociální skupiny, která jej ovlivňuje více, než si myslí. Většina lidí si ani neuvědomuje, že do nějaké sociální skupiny patří. Pěvecký sbor je také sociální skupinou.

---

⁴⁸ Srov. ŠIMÍČKOVÁ ČÍŽKOVÁ, J. a kol. *Přehled vývojové psychologie*. str. 93.

⁴⁹ Srov. tamtéž.

⁵⁰ Srov. tamtéž.

⁵¹ Srov. ČÁP, J. MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. str. 233.

Nejprve je zapotřebí rozlišit pojmy sociální skupina a seskupení. Seskupení může být například hlouček lidí čekajících na autobus. Jsou ve stejný čas na stejném místě, působí dojmem celku, ale nespojuje je nic jiného než situační okolnosti.⁵²

Josef Výrost a Ivan Slaměník ve své knize píší: „*Například R.L.Moreland a J.M.Levine (1994) definují skupinu jako několik lidí, kteří vzájemně na sebe působí na regulární bázi, mají vzájemné afektivní vazby, sdílejí společný vztahový rámec a jsou v rovině chování vzájemně na sobě závislí (behavioral interdependence).*“⁵³

U definování skupin může být problémem to, že vlastnosti uvedené v definici se mohou v každé skupině vyskytovat v jiné míře. Nikdo nemůže určit například, do jaké míry se má člen se skupinou ztotožňovat, a jak osobní mají být vztahy mezi členy. Hlavním faktorem, který ovlivňuje fungování skupiny je, jací lidé jsou její součástí, a jaké vytvářejí sociální klima.⁵⁴

Existuje několik způsobů dělení skupin. Pěvecký sbor se většinou řadí k malým skupinám, protože mívá do 30-ti členů. Tato skupina vzniká jako formální, ale tím, že si členové skupiny budují vztahy mezi sebou, mohou postupně vzniknout i malé neformální skupiny. Sbor se řadí ke skupinám sekundárním. Tyto skupiny nemají primární význam, ale zároveň pro ně nejsou podřadnými.⁵⁵

1.10 Jindřichohradecko

První zmínka o Jindřichově Hradci pochází z roku 1174, avšak archeologové dokázali již dřívější osídlení. Jindřichův Hradec se jmenuje podle Jindřicha Vítkovce, zakladatele rodu pánů z Hradce. Nejprve zde byla pouze tržní osada, která se však rozrostla díky pánům z Hradce. K rozkvětu přispívalo i to, že město leželo na dálkové komunikaci mezi J. Hradcem a Podunajím. Postupem času se město stále více rozrůstalo a zkrášlovalo. V současné době je zde soubor ojedinělých stavebních a uměleckých památek a centrum bylo vyhlášeno za městskou památkovou rezervaci.⁵⁶

Jindřichohradecko se skládá ze 106 obcí. Z toho je 13 měst a 1 městys. Rozloha Jindřichohradecka je 1944 km² a žije zde něco okolo 93 tisíc obyvatel. Toto území se nachází na jihovýchodě České Republiky. Jižní strana okresu se nachází na hranici Čech

---

⁵² Srov. VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I.. *Sociální psychologie*. str.322.

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ Srov. tamtéž.

⁵⁵ Srov. tamtéž.

⁵⁶ Srov. MUSIL, M. Historie města. [online].

a Rakouska. Jindřichohradecko sousedí s Českobudějovickem, Táborskem, Pelhřimovskem, Jihlavskem, Třebíčskem a Znojemskem.⁵⁷

Jindřichův Hradec je nejmenším městem, ve kterém se nachází vysoká škola.⁵⁸ Na Jindřichohradecku „sít' školských zařízení dále tvoří 49 mateřských škol, 40 základních škol, 8 středních škol, 8 středních odborných učilišť, 3 gymnázia a 9 středních odborných škol.“⁵⁹

Na území Jindřichohradecka je situováno mnoho kulturních a historických památek. Nejoblíbenějšími městy turistů v tomto regionu jsou Třeboň a Jindřichův Hradec. Je tomu tak, jelikož se nacházejí v blízkosti hranic s Rakouskem.

Zmiňované území je velmi bohaté na vodní plochy. Je zde asi 2 500 rybníků. Mezi ně patří i rybník s největší vodní plochou v České republice - Rožmberk. Jindřichohradeckem protéká několik řek - Lužnice, Nežárka a Nová řeka, která odvádí přebytečnou vodu z Lužnice do Nežárky.

Najde se zde asi 45 maloplošných chráněných oblastí a jedna velká oblast. Touto velkou oblastí je CHKO Třeboňsko, nacházející se na seznamu UNESCO. Mezi malé oblasti patří například rezervace Stará řeka a nebo Mutenská obora.⁶⁰

1.10.1 Hudební tradice v J. Hradci

„Historie Jindřichova Hradce opravňuje hovořit o něm jako o městě hudby.“⁶¹ Písemnosti ze 14. století dokazují, že již páni z Hradce žili bohatý kulturní život. Jindřichův Hradec má bohatou hudební tradici. Žilo zde mnoho významných osobností české hudební scény, ovšem pro účely této práce nám postačí pouze někteří z nich.⁶²

Velice známým barokním varhaníkem, hudebním pedagogem, básníkem, skladatelem a členem literárního bratrstva byl Adam Václav Michna z Otradovic. V Jindřichově Hradci žil od roku 1600 do roku 1676. Adam Václav Michna pocházel z hudební rodiny. Jeho otec byl varhaníkem a příbuzní trubači na hradecké pevnosti.

---

⁵⁷ Srov. Charakteristika okresu Jindřichův Hradec.[online].

⁵⁸ Srov. tamtéž.

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ Srov. Charakteristika okresu Jindřichův Hradec. [online].

⁶¹ KAŠKA, A. Osobnosti jindřichohradecka – hudba – životopisy a profily. [online].

⁶² Srov. tamtéž.

Proslul jako skladatel dvou set písní, z nichž nejznámější je asi vánoční ukolébavka „Chtíc aby spal“.⁶³

Další významnou osobností v oblasti hudby na Jindřichovradeku byl Bedřich Smetana, narozen roku 1824 v Litomyšli. Do Jindřichova Hradce se přistěhoval, když jeho otec podepsal smlouvu s Černínským velkostatkem. V té době ještě nikdo netušil, že se přistěhoval významný hudební skladatel a zakladatel české opery. Bedřich Smetana navštěvoval hlavní školu, která sídlila v budově bývalého Jezuitského semináře a poté gymnázium, které nedokončil. V roce 1835 se z Jindřichova Hradce odstěhoval.⁶⁴

Významným hudebním skladatelem a Kamenickým rodákem je Vítězslav Novák. Je jedním z nejznámějších studentů gymnázia sídlícího v J. Hradci, a tak ústav nosí jeho jméno stejně jako hradecká základní umělecká škola. Během studia nebyl premiantem, avšak již na gymnáziu vynikal v hudbě a skládal klavírní skladby. Vítězslav Novák je považován za jednoho z nejlepších skladatelů moderní hudby a na sklonku života dostal za své skladby titul národního umělce.⁶⁵

V Jindřichově Hradci žilo i několik významných žen, které se zabývaly hudbou. Jednou z nich byla operní pěvkyně Ema Destinová, narozena roku 1878 v Praze. Vlastním jménem byla Emílie Pavlína Kittlová. Umělecké příjmení Destinová si dala na počest své učitelky zpěvu Marie Loewe-Destinn. Pěvkyně byla známá po celém světě. Účinkovala například v New Yorku, Londýně, Berlíně, Frankfurtu a Mnichově. V České Republice vystupovala až po první světové válce. Část svého života prožila na zámku ve Stráži nad Nežárkou, která je nedaleko Jindřichova Hradce. Zemřela roku 1930 v Českých Budějovicích.⁶⁶

Některé současné sbory v Jindřichově Hradci nesou název právě po významných osobnostech, o kterých jsem se zmiňovala výše. Je zde například sbor Smetana Jindřichův Hradec nebo chrámový sbor Adama Michny.

---

⁶³ Srov. KAŠKA, A. Osobnosti jindřichovradecka – hudba – životopisy a profily. [online].

⁶⁴ Srov. tamtéž.

⁶⁵ Srov. tamtéž.

⁶⁶ Srov. tamtéž.

1.11 Sbory

Sejkorky

Sbor s názvem Sejkorky byl založen v Chlumu u Třeboně a funguje od roku 2009. Do loňského roku sbor zaštiťovala ZŠ Chlum u Třeboně, ale nyní sbor zaštiťuje Sdružení pro děti a mládež. Sbormistrem je Dušan Vančura, který se proslavil svým působením ve Spiritual Kvintetu. Na vedení sboru se podílí také žena pana Vančury, Zuzana Vančurová. Sbor navštěvují žáci od 3. do 9. třídy a dokonce se přidávají i někteří pedagogičtí pracovníci. Počet členů se pohybuje okolo 40. Sbor každoročně odzpívá několik vystoupení, jak v Chlumu, tak v blízkém i dalekém okolí.

Novodomáček a Nova Domus

Novodomáček a Nova Domus jsou jindřichohradecké sbory, jež vede Mgr. Ivana Písařová, která je zároveň i zakladatelkou. Sbory fungují pod záštitou I. ZŠ Jindřichův Hradec od roku 1983. Novodomáček je přípravný sbor a Nova Domus je sbor velký. Zpěváci se každoročně mění, protože někteří do školy přicházejí a jiní vycházejí z deváté třídy. Ve školním roce 2014/15 navštěvuje sbory 52 dívek a 10 chlapců. Sbor většinou zpívá na charitativních vystoupeních, vánočních trzích a koncertech k různým výročím.

Pěvecký sbor II. základní školy v Jindřichově Hradci

Pěvecký sbor II. základní školy v Jindřichově Hradci měl dlouholetou tradici, která byla na několik let přerušena. Po odmlce začal sbor v roce 2009 opět fungovat. Sborovou tradici na II. základní škole v Jindřichově Hradci obnovil Mgr. Štěpán Štrupl, který je sbormistrem i v současné době. Sbor navštěvují žáci od páté do deváté třídy. Repertoár se v každém školním roce aktualizuje, protože je zapotřebí přizpůsobit jej pěveckým možnostem dané skupiny. Sbor navštěvuje 21 dívek a 4 chlapci.

Pěvecký sbor V. ZŠ

Pěvecký sbor V. základní školy v Jindřichově Hradci byl založen v roce 2012 Mgr. Magdalenou Bartoškovou. Sbor navštěvují chlapci a dívky od 1. do 9. třídy. V letošním roce se do sboru přihlásilo 90 dívek a 10 chlapců. Kvůli velkému zájmu jsou zpěváci při zkouškách rozděleni do třech skupin. Sbor zpívá lidové písně, pohádkové písně a objevují se i skladby oblíbených dětských autorů. Většinu písní sbor zpívá za

doprovodu klavíru, bicích, basy, flétny a rytmických nástrojů. Pěvecký sbor V. ZŠ nejčastěji vystupuje na školních akademiích a akcích pořádaných městem Jindřichův Hradec.

Poupátka a Rosa aurea

Základní umělecká škola v Jindřichově Hradci má sbory dva. Jedním z nich je přípravný sbor, který nese název Poupátka a druhým je Rosa aurea. Oba sbory vede od roku 2010 MgA. Jitka Čudlá, která je absolventkou JAMU. Do sboru Poupátka chodí děti ve věku 5-8 let. Poupátka vystupují na koncertech pořádaných ZUŠ. Sbor Rosa aurea navštěvují žáci starší osmi let. Ti koncertují i v jiných městech než je Jindřichův Hradec. Například v Dačicích, Českém Krumlově, Praze a Telči. Sbor vystupuje za doprovodu klavíru, na který hraje Aleš Paichl, nebo jej příležitostně doprovází na různé nástroje žáci a učitelé ZUŠ.

Zvoneček a Racek

Zvoneček a Racek jsou sbory, které zaštiťuje Základní škola v Lomnici nad Lužnicí. Zvoneček je určený pro děti mladší a Racek pro děti starší. Celkem do sborů dochází 40 dívek a 5 chlapců. Sbory byly založeny v roce 1974 a jejich zakladatelkou je Mgr. Ivana Králová. V současné době sbory vede Mgr. Jitka Balcarová. Sbory zpívají za doprovodu klavíru, kytary nebo flétny. Zvoneček a Racek každoročně vystupují na několika koncertech. ZŠ Lomnice nad Lužnicí spolupracuje se školou v rakouském Bad Großpertholz, a tak sbory vystoupily i na několika tamějších koncertech. Před 15-ti lety seskupení dokonce odzpívalo dva koncerty ve Francii ve městě Grenoble.

Malí zpěváčci

Sbor s názvem Malí zpěváčci funguje při základní škole ve Stráži nad Nežárkou od roku 1990 a je určen pro žáky 1. stupně. Zakladatelkou sboru je Mgr. Karla Hospodářská, která se sboru věnuje až do současnosti. V letošním roce sbor navštěvuje deset dívek. V předchozích letech sbor navštěvovalo i několik chlapců, ale ti v letošním roce neprojeví o zpěv zájem. Děti zpívají za doprovodu klavíru, na který hraje Mgr. Hospodářská.

Pěvecký sbor ZŠ a MŠ ve Stráži n. N.

Pěvecký sbor ZŠ a MŠ ve Stráži nad Nežárkou má dlouhodobou tradici. Byl založen roku 1973 a je určen žákům 2. stupně ZŠ. Zakladatelem sboru je Mgr. Milan Švec, který měl na starosti hlavně instrumentální část sboru. Spolu s Mgr. Švecem se sboru věnovala Mgr. Eva Čeňková, která sbor udržuje i po tom, co pan učitel odešel do penze. Po odchodu pana Švece instrumentální část sboru zanikla. V současné době do sboru dochází devět dívek a doprovází je jeden chlapec na kytaru.

Dětský sbor při ZŠ Sokolská

Dětský sbor při ZŠ Sokolská v Třeboni působí již řadu let. Zakladatelkou je paní Mgr. Anna Činátlová, po které vedení sboru převzala Mgr. Šárka Petříková. Sbor zkouší v hlavní budově, ale také na odloučeném pracovišti v Břilicích. Na vystoupení se tyto dvě skupiny zpěváků vždy sloučí. Sbor navštěvuje 22 dívek a 2 chlapci. Většinu písní zpívá sbor s klavírem nebo s doprovodem většího ansáblu, který se sborem nevystupuje, ale je předem nahraný. O aranžmá předem nahraného doprovodu se stará Mgr. Michal Petřík.

Pěvecký sbor ZŠ v Třeboni na Sadech

Pěvecký sbor při základní škole na Sadech v Třeboni funguje již od roku 1985 pod vedením Mgr. Jany Polčákové. Dříve jej navštěvovali hlavně žáci prvního stupně, pro které škola založila Zpívánky, o kterých jsem se zmiňovala již dříve, a tak v současnosti převažují žáci stupně druhého. Sbor každoročně odzpíval mnoho vystoupení a soutěží a dokonce nahrával do rozhlasu. Skládá se z 8 dívek a 2 chlapců, kteří zpívají za doprovodu klavíru, flétny a Orffových nástrojů.

Zpívánky

Dětský pěvecký sbor Zpívánky byl založen v září roku 2014, takže funguje teprve velice krátce. Sbor zaštiťuje ZŠ Na Sadech v Třeboni a zakladatelkou je Mgr. Jaroslava Rodičová. Navštěvuje jej 15 dívek, které chodí na první stupeň ZŠ. Sbor zpívá za doprovodu klavíru nebo a capella.

2 PRAKTICKÁ ČÁST

Hlavním cílem této práce je zejména zmapování a následný popis fungování konkrétních dětských pěveckých sborů, které se nacházejí na území Jindřichova Hradce a v jeho okolí. Téma zabývající se dětskými pěveckými sbory jsem zvolila z důvodu, že do různých pěveckých sborů docházím již od dětství a oblast Jindřichova Hradce jsem vybrala, jelikož zde žiji od dětství. Dalším důvodem, proč jsem zvolila toto téma, je ten, že neexistuje jiná práce, která by na jednom místě popisovala většinu dětských jindřichohradeckých sborů. Ve své práci popíši, jak fungují sbory na základních uměleckých školách a na velkých či malých základních školách. Následně vytvořím ucelený přehled o jindřichohradeckých sborech.

Informace o sborech jsem získala pomocí jednoduchých dotazníků s otevřenými otázkami, které jsem rozeslala prostřednictvím e-mailové pošty sbormistrům. V dotazníku bylo několik otázek zaměřených na členy sboru, otázky orientované na sbormistra, a také otázky týkající se repertoáru, průběhu zkoušek a vystupování.

Ještě před odesláním dotazníků jsem sbormistry telefonicky kontaktovala, seznámila je s tématem své práce a domluvila si s nimi vyplnění dotazníku. Prvotní myšlenka byla podstoupit s každým sbormistrem rozhovor, ale po prvních telefonátech jsem zjistila, že sbormistři jsou časově velice vytížení a nemají na osobní setkání a rozhovory na toto téma příliš času. Vše jsem tedy přehodnotila a vytvořila dotazník s otevřenými otázkami, který jsem sbormistrům rozeslala prostřednictvím internetu. Po této změně mi byla velká část sbormistrů ochotná pomoci a dotazník vyplnit. Našli se však tací, kteří vyplnění dotazníku odmítli kvůli velké pracovní vytíženosti. Další skupinou byli ti, kteří mi vyplnění dotazníku přislíbili, ale i po opakovaném připomínání mi jej bohužel neposlali. Z tohoto důvodu nepopíši všechny dětské sbory na Jindřichohradecku, ale pouze ty, jejichž sbormistři se mnou spolupracovali.

Se dvěma sbory mám osobní zkušenost, jelikož jsem je v dětství navštěvovala i já, a proto se mi o nich bude psát lépe než o seskupeních, se kterými osobní zkušenost nemám. Pro potřeby této práce však postačí informace z dotazníků a osobní zkušenost není nezbytná.

2.1 Chlum u Třeboně

Městys Chlum u Třeboně leží na hranici s Rakouskem asi 15 kilometrů od města Třeboně. Městys a jeho přilehlé části mají asi 2 450 obyvatel a jeho rozloha je 4 739

hektarů. Chlum u Třeboně je velmi vyhledávaným místem turistů. Na své si zde přijdou hlavně cyklisté a rybáři. Městys zřizuje základní a mateřskou školu. Základní školu navštěvuje asi 350 žáků, kteří mají na výběr z mnoha mimoškolních aktivit. Žáci mohou docházet do pěveckého sboru, mohou se učit hrát na různé hudební nástroje, paličkovat, hrát stolní tenis, chodit na hasičský kroužek a mnoho dalších aktivit. Dospělí mohou také vybírat z několika činností. Například fotbal, hasičský sport, ping pong nebo cvičení pro ženy.

2.1.1 Sejkorky

Pěvecký sbor Sejkorky funguje v Chlumu u Třeboně od roku 2009. Sbor sdružuje chlapce a dívky od 3. třídy. Počet členů sboru se často mění. V současné době do Sejkorek dochází 35 zpěváků. Nové členy získává sbormistr nábořem v základní škole v Chlumu u Třeboně.

Sbormistrem a zároveň zakladatelem Sejkorek je Dušan Vančura, proslavený především svým působením ve Spiritual kvintetu. Pan Vančura je vystudovaný klavírista a zpěvák, který má bohaté zkušenosti v oblasti hudby. V současné době se aktivně účastní 120 koncertů za rok. Spolu s panem Vančurou se sboru věnuje jeho žena Zuzana Vančurová.

Sbor zkouší pravidelně každý týden a zkoušky trvají 2 hodiny. Na začátku každé zkoušky se zpěváci rozezpívají a poté většinu času věnují nácvičce písní. Sbor má široký repertoár, ve kterém se objevuje vše od lidových až po klasické písně. Skladby vybírá sám pan Vančura, jelikož je přesvědčen o tom, že by zpěváci neměli zasahovat do dramaturgie sboru. Sejkorky zpívají jednohlasně, dvojhlasně i trojhlasně. Sbor zpívá za doprovodu klavíru.

Každoročně je pořádáno mnoho koncertů při různých příležitostech. Ze začátku to byly pouze školní a obecní akce, jako například jarmark a rozsvěcení vánočního stromu. V současné době pořádají Sejkorky vlastní koncerty v kulturních domech, kostelech, divadlech a natáčeji v rozhlase.

Sbor Sejkorky zaštiťuje Sdružení pro děti a mládež a je financován z dobrovolného vstupného na koncerty, z příspěvků města a školy. Někdy hradí dopravu pořadatel akce, na niž Sejkorky vystupují.

Pro pana Vančuru je důležité, aby děti podávaly kvalitní výkony a zároveň mezi sebou měly dobré vztahy. Zastává názor, že by sbor nemohl jinak plnohodnotně fungovat.

2.2 Jindřichův Hradec)

Jindřichův Hradec je jedním z okresních měst v Jihočeském kraji. V tomto jihočeském městě žije necelých 22 000 obyvatel a rozloha města je 7 427 hektarů. Jindřichův Hradec je turisty oblíbeným místem, a to hlavně díky zdejšímu zámku. Město je zřizovatelem šesti základních škol. Školy nabízejí dětem mnoho kroužků, mezi ně patří i dětské pěvecké sbory. Ve volném čase si v Jindřichově Hradci přijdou na své jak děti, tak dospělí. Mezi jindřichohradecká volnočasová zařízení patří základní umělecká škola, dům dětí a mládeže, sportovní centra a další. V Jindřichově Hradci funguje také několik pěveckých sborů, ve kterých zpívají dospělí. Jsou jimi pěvecký sbor Smetana, Jakoubek a sbor Adama Michny.

2.2.1 Novadomáček a Nova Domus

Dětské pěvecké sbory Novadomáček a Nova Domus fungují při I. základní škole v Jindřichově Hradci od roku 1983. Novadomáček je sbor přípravný a Nova Domus je sbor velký. Sbory jsou určeny pro dívky a chlapce ze základní školy. V současné době chodí do Novadomáčku 27 zpěváků a do sboru Nova Domus 35 zpěváků. Z celkového počtu 62 dětí je 52 dívek a 10 chlapců. Nové členy získává sbormistryně při hodinách hudební výchovy. Všichni zájemci o sborový zpěv musí podstoupit hlasové přezkoušení a sbormistryně rozhodne, zda-li žáka do sboru přijme, nebo ne.

Sbormistryní obou sborů je Mgr. Ivana Písařová, která vystudovala český jazyk a hudební výchovu. Paní Mgr. Písařová je zároveň i zakladatelkou sborů.

Novadomáček a Nova Domus mají zkoušky jednou týdně po dobu dvou vyučovacích hodin. Na začátku zkoušky zpěváci dělají hlasová cvičení, poté nacvičují nové písně a opakuji nacvičené z předchozích hodin. Pokud zbývá čas, hrají za odměnu pěvecké hry. Sbory mají velice široký repertoár. Zpívají písně z různých období počínaje barokem až po současnou hudbu. Repertoár si sestavuje sbormistryně sama. Některé písně zpívají a capella a některé za doprovodu klavíru. Většinu písní sbor nacvičuje dvojhlasně, avšak některé nacvičí i trojhlasně nebo čtyřhlasně.

Sbory nejčastěji vystupují na školních akcích, různých výročních akcích, zpívají na charitativních vystoupeních, nebo na vánočních trzích. Financovány jsou základní školou, městem Jindřichův Hradec a sponzorskými dary.

Stejně tak jako většina sbormistrů se i paní Mgr. Písařová snaží o to, aby sbor podával co nejlepší výkony, a zároveň vyžaduje, aby mezi sebou měli sboristé dobré vztahy.

2.2.2 Pěvecký sbor II. ZŠ v Jindřichově Hradci

Pěvecký sbor II. základní školy v Jindřichově Hradci měl dlouholetou tradici, která byla před několika lety přerušena. Tuto dlouholetou tradici v roce 2009 obnovil Mgr. Štěpán Štrupl. Sbor je určený pro dívky a chlapce z II. ZŠ. V současné době má 25 členů, z nichž je 21 dívek a 4 chlapci. Nové členy sbor získává nabídkou ve třídách a snaží se zaujmout na koncertech sboru.

Sbormistrem tohoto sboru je již zmiňovaný Mgr. Štěpán Štrupl, který má vystudovanou hudební výchovu a vedení sboru na konzervatoři.

Sbor zkouší jednou týdně a každá zkouška trvá hodinu. Na začátku zkoušky se zpěváci rozezpívají a poté následuje nácvik písní. V repertoáru sboru se objevují lidové a populární písně, které sbor zpívá a capella, nebo za doprovodu klavíru a rytmických nástrojů. Sbor zpívá většinou trojhlasně. Písně, které sbor zpívá, vybírá převážně sám sbormistr.

Pěvecký sbor II. ZŠ v J. Hradci nejčastěji vystupuje na akcích pořádaných školou, na samostatných koncertech v rámci města a na koncertech, kde zpívá společně se sbory z jiných škol.

Mgr. Štěpán Štrupl klade největší důraz na to, aby ve sboru bylo dobré sociální klima, ale kvalita zpěvu je pro něho také důležitá.

2.2.3 Pěvecký sbor V. ZŠ

Pěvecký sbor V. základní školy v Jindřichově Hradci funguje od roku 2012. Sbor má 100 členů, z nichž je 90 dívek a pouze 10 chlapců. Do sboru může kdykoliv přijít každý, kdo má zájem zpívat. Děti se o sboru většinou dozvídají od kamarádů, kteří sbor navštěvují již delší dobu.

Sbormistryní Pěveckého sboru V. základní školy je Mgr. Magdalena Bartošková, která vystudovala učitelství pro první stupeň, jehož součástí je hudební výchova. Mgr. Bartošková pravidelně zpívá ve třech hudebních skupinách a příležitostně vystupuje s dalšími seskupeními. Její hudební zkušenosti jsou velice bohaté.

Sbor je při zkouškách rozdělen na tři skupiny. Každá část sboru zkouší 45 minut jednou za týden. V předchozích letech skupiny zkoušely 60 minut, ale s narůstajícím zájmem o zpěv musela být přidána jedna skupina, a tak se čas na zkoušení každé části sboru musel zkrátit. Na začátku každé zkoušky se sbor rozezpívává a tím se děti učí ovládat svůj hlas, uvolňovat ho a také poslouchat ostatní děti, aby ladily dohromady. Po

rozezpívání následuje nácvik písní. V repertoáru sboru se objevují lidové písně, písničky z pohádek a písničky od dětských autorů jako je Zdeněk Svěrák a Jaroslav Uhlíř. Někdy jsou zařazeny i skladby od moderních skupin. Sbor většinou zpívá dvojhlasně za doprovodu klavíru, kytary, basy, bicích, klarinetu nebo houslí. Doprovod bývá vždy sestaven podle toho, kdo z muzikantů je dostupný. Veškeré písně vybírá sama sbormistryně.

Pěvecký sbor nejčastěji vystupuje na akcích pořádaných školou nebo městem Jindřichův Hradec.

Pro Mgr. Magdalenu Bartoškovou je důležité, aby děti měly nějaký koníček a chuť něco dělat ve svém volném čase. Sbormistryně se snaží naučit děti co nejvíce, ale zároveň v nich nechce utlumit snahu a zájem zpívat. Nejdůležitější pro ni je, aby zpívaly jako děti – s radostí.

2.2.4 Poupátka a Rosa Aurea

Pěvecké sbory Poupátka a Rosa Aurea fungují při základní umělecké škole Vítězslava Nováka v Jindřichově Hradci od roku 2009, kdy je založila paní Mgr. Eva Horáková. Poupátka je sbor přípravný a navštěvuje jej 13 dívek a 2 chlapci. „Velký“ sbor Rosa Aurea navštěvuje 22 dívek a žádní chlapci. Nové členy sbor získává tak, že se sami přihlašují na ZUŠ. Všichni zájemci o zpěv skládají talentovou zkoušku, na jejímž základě se rozhodne, zda bude žák do sboru přijat.

Sbormistryní Poupátek a Rosa Aurea je MgA. Jitka Čudlá, která má nejvyšší dosažitelné vzdělání a tím je dirigování sboru na Janáčkově akademii múzických umění v Brně. MgA. Čudlá je sbormistryní od roku 2010.

Zkoušky sboru probíhají jednou týdně. Přípravný sbor zkouší 45 minut a starší sbor 90 minut. Rovněž jako ostatní sbory začínají i Poupátka a Rosa Aurea každou zkoušku rozezpíváním, jehož nedílnou součástí jsou i dechová cvičení. Velkou důležitost přikládá MgA. Čudlá i hlasovým cvičením. Ve zbylém čase se sbory věnují nácviku písní. Pro přípravný sbor vybírá skladby paní sbormistryně. Dívky ve starším sboru mohou přicházet se svými návrhy repertoáru. Sbor zpívá za doprovodu klavíru, na který hraje Aleš Paichl nebo příležitostně za doprovodu jiných nástrojů, na které hrají žáci a učitelé ZUŠ.

Sbory každoročně vystupují na koncertech pořádaných základní uměleckou školou Vítězslava Nováka, dále na akcích pořádaných městem Jindřichův Hradec a příležitostně i na různých sborových koncertech v jiných městech.

Pro paní MgA. Jitku Čudlou je důležité, aby sbor podával kvalitní výkony, ale zároveň vyžaduje, aby ve sboru bylo dobré sociální klima.

2.3 Lomnice nad Lužnicí

Lomnice nad Lužnicí je město ležící 10 km severozápadně od města Třeboň. Počet obyvatel žijících v Lomnici se pohybuje okolo 1 800 a rozloha území je 1 890 hektarů. V Lomnici nad Lužnicí je jedna základní škola, jejíž kapacita je přibližně 300 žáků. Škola nabízí velké množství zájmových kroužků. Jsou jimi například anglický a ruský jazyk, ruční práce, logopedie, zájmová tělesná výchova a další. Děti i dospělí mohou chodit zpívat a tancovat do folklórního souboru Javor, který má v Lomnici nad Lužnicí dlouholetou tradici. Muži mohou hrát fotbal nebo dělat hasičský sport a pro ženy je v této obci zřízen klub žen.

2.3.1 Zvoneček a Racek

Zvoneček a Racek jsou sbory fungující při základní škole v Lomnici nad Lužnicí od roku 1974 a jejich zakladatelkou je Mgr. Ivana Králová. Zvoneček je sbor určený pro menší děti a Racek je sbor pro děti větší. Mladších dětí zpívá 25 a starších 20. Z celkového počtu zpěváků sbor navštěvuje pouze 5 chlapců. Pokud chtějí děti v těchto sborech zpívat, nemusejí podstupovat žádné výběry ani konkurzy. Může přijít každý, kdo umí alespoň trochu zpívat.

Sbormistryní sborů Zvoneček a Racek je Mgr. Jitka Balcarová, která vystudovala učitelství pro ZUŠ – obor klavír a hudebně naukové předměty.

Zkoušky sborů jsou jednou za týden a většinou trvají 45 – 60 minut. Při každé zkoušce se sbor nejprve rozezpívá a poté následuje nácvik písní. Do repertoáru těchto sborů patří lidové písně, kánony a moderní písně, které jsou vhodné pro sbor. Většinu písní sbory zpívají dvojhlasně za doprovodu klavíru, kytary a flétny. Najdou se i takové písně, které sboristé zpívají a capella.

Sbory zpívají na vánočních vystoupeních, srazech rodáků a někdy dělají i vlastní koncerty. ZŠ Lomnice nad Lužnicí spolupracuje se školou v rakouském Bad Großpertholz, a tak se sbory aktivně zúčastnily i několika koncertů právě tam. Před 15-ti lety seskupení dokonce vystoupilo na dvou koncertech ve Francii ve městě Grenoble.

Mgr. Balcarová je ráda, když zpěváci podávají dobré výkony, ale zároveň chce, aby ve sboru byla pohoda. Jestliže je ve sboru talentovaný zpěvák, který neustále vyrušuje a rozptyluje svým vyrušováním ostatní děti, tak je ze sboru vyloučen.

2.4 Stráž nad Nežárkou

Město Stráž nad Nežárkou se nachází asi v polovině cesty mezi obcemi Jindřichův Hradec a Třeboň. V obci Stráž nad Nežárkou žije asi 900 obyvatel a její rozloha je okolo 3 630 hektarů. V této obci se nachází základní škola, kterou navštěvuje asi 170 žáků. Při škole fungují dva pěvecké sbory, které zmíním níže. Děti ze Stráže nad Nežárkou si mohou vybrat mezi dalšími volnočasovými aktivitami jako je například výtvarný kroužek, zumba, hasičský kroužek nebo fotbal. Jak děti, tak i dospělí, si mohou vybrat z široké nabídky volnočasových aktivit. Mohou docházet na různé druhy sportů, navštěvovat chrámový sbor Radomíra Švece nebo hrát v divadle s místními ochotníky. Většina lidí má Stráž nad Nežárkou spojenou především s památkou na známou operní pěvkyni Emu Destinnovou, která několik let žila na zdejším zámku.

2.4.1 Malí zpěváčci

Sbor Malí zpěváčci funguje při základní škole ve Stráži nad Nežárkou od roku 1990. Sbor je určený pro dívky a chlapce prvního stupně základní školy. Každoročně do sboru dochází okolo deseti až patnácti dětí. V letošním roce navštěvuje tento sbor deset dívek. Do sboru může přijít každý, kdo umí alespoň trochu zpívat. Sbormistryně Malých zpěváčků děti většinou zná, jelikož se s nimi setkává každý den ve škole a při hodinách hudební výchovy, kde tyto zpěváčky vybírá.

Sbormistryní Malých zpěváčků je Mgr. Karla Hospodářská, která je zároveň i zakladatelkou sboru. Mgr. Hospodářská má vystudované učitelství pro první stupeň a hudební výchovu. Paní sbormistryně disponuje hrou na několik hudebních nástrojů, a tak jsou její zkušenosti s hudbou veliké.

Sbor zkouší každý týden a zkouška většinou trvá 30 minut. Na začátku každé zkoušky se děti rozezpívávají a dělají různá dechová, rytmická a hlasová cvičení. Po rozezpívání následuje nácvik písní. Malí zpěváčci nejčastěji zpívají lidové a dětské písně. Repertoár sboru se odvíjí od ročního období. Veškeré nacvičované písně vybírá Mgr. Hospodářská, která děti doprovází hrou na klavír nebo akordeon.

Malí zpěváci každoročně vystupují na několika pravidelných akcích, mezi které patří školní vánoční besídka, rozsvěcování vánočního stromu pořádané městem Stráž nad Nežárkou, vítání občánků, setkání důchodců a akademie k ukončení školního roku.

Paní sbormistryně se snaží o to, aby děti podávaly kvalitní výkony a zároveň aby ve sboru bylo dobré sociální klima a děti chodily zpívat rády.

2.4.2 Pěvecký sbor ZŠ a MŠ ve Stráži n. N.

Pěvecký sbor základní a mateřské školy funguje ve Stráži nad Nežárkou již od roku 1973. Jeho zakladatelem je Mgr. Milan Švec. Sbor je určený pro dívky a chlapce druhého stupně základní školy. V letošním roce sbor navštěvuje 9 dívek a žádní chlapci. Dříve byl počet zpěváků vyšší, ale v posledních letech je zájem o zpěv menší. Zpěváky do sboru vybírá paní učitelka při hodinách hudební výchovy nebo mohou přijít sami na přezkoušení a podle výkonu se rozhodne, zda budou do sboru přijati.

Sbormistryní je Mgr. Eva Čeňková, která má vystudovaný český jazyk a hudební výchovu. Tyto dva předměty na ZŠ také vyučuje. V dřívějších letech sbor vedla společně s Mgr. Milanem Švecem, který měl na starosti instrumentální část sboru. Poté co Mgr. Švec odešel do penze, instrumentální část sboru zanikla.

Zkoušky sboru probíhají jednou za týden a trvají 60 minut. Před vystoupením sbor zkouší častěji. Na začátku každé zkoušky se zpěváci rozezpívají a poté následuje nácvik písní. Sbor přizpůsobuje repertoár časovému období. Na Vánoce sbor zpívá známé vánoční písně a koledy. Po zbytek roku sboristky nacvičují různé country, folkové a popové písně. Sbor zpívá většinu písní dvojhlasně. V dřívější době písně vybírala Mgr. Čeňková, ale v posledních dvou letech navrhují písně zpěvačky. Zpěv doprovází hrou na kytaru žák osmé třídy Václav Koranda.

Pěvecký sbor každoročně vystupuje na rozsvícení vánočního stromu ve Stráži nad Nežárkou, na vánoční besídce a školní akademii na konci školního roku.

Pro Mgr. Evu Čeňkovou je nejdůležitější, aby sbor podával co nejkvalitnější výkony, a především vyžaduje intonačně čistý zpěv.

2.5 Třeboň

Třeboň je město ležící v Jindřichohradeckém regionu. Žije zde 8 600 obyvatel a rozloha je 9 833 hektarů. Třeboň je velice vyhledávaným městem a to hlavně díky lázním Aurora a Berta. Turisty dále lákají zdejší rybníky a cyklistika. V Třeboni jsou dvě základní školy, které mají ve své nabídce volnočasových aktivit mimo jiné

i sborový zpěv. V Třeboni nechybí ani základní umělecká škola, která má také svůj dětský sbor. Nabídka volnočasových aktivit v Třeboni je poměrně veliká. Děti mohou docházet na různé kroužky do domu dětí a mládeže nebo jiných organizací fungujících v Třeboni. Pro děti i dospělé je v Třeboni velká nabídka sportovních aktivit.

2.5.1 Dětský sbor při základní škole Sokolská

Dětský sbor při základní škole Sokolská má dlouholetou tradici a jeho zakladatelkou je Mgr. Anna Činátlová. Tento sbor nacvičuje na dvou místech. Jednak na ZŠ Sokolská, ale také na odloučeném pracovišti v Břilicích. Na vystoupeních zpívají děti z obou pracovišť dohromady. Sbor je určený pro dívky a chlapce prvního stupně. Sbor navštěvuje 22 dívek a 2 chlapci. Nové členy sbormistryně získává tak, že žáci školy dostanou lístečky s informací o sboru a je pouze na nich, zdali se přihlásí či nikoli. Mnoho nových členů se také rozhodne přihlásit do sboru poté, co navštíví koncert sboru, který je zaujme.

Sbormistryní je Mgr. Šárka Petříková, která vystudovala na konzervatoři obor klarinet a následně učitelství pro první stupeň. S hudebním doprovodem jí pomáhá manžel - Mgr. Michal Petřík.

Zkoušky sboru jsou pravidelně jednou za týden a trvají 45 minut. Každá zkouška začíná dechovým, artikulačním a hlasovým cvičením. Hned po těchto cvičeních následuje nácvik písní, které vybírá Mgr. Šárka Petříková a sbor je zpívá jednohlasně. Sbor zpívá buď za doprovodu klavíru, nebo většího ansámblu (klavír, kytara, bicí, dechové nástroje). Doprovod většího ansámblu vytváří Mgr. Michal Petřík v počítači a při koncertech se pouští z CD.

Sbor vystupuje v rámci školy. To znamená na vánočních besídkách a školních akademiích. Dále na akcích pořádaných městem, jako je například vítání občánků nebo rozsvícení vánočního stromu.

Sbormistryně se snaží o to, aby ve sboru byla příjemná atmosféra, a aby děti dosahovaly co nejlepších výkonů a měly z nich radost.

2.5.2 Pěvecký sbor základní školy Na Sadech

Pěvecký sbor při základní škole Na Sadech byl založen roku 1985. Sbor je určený pro dívky a chlapce druhého stupně. Ve sboru zpívá 25 zpěváků, z nichž jsou pouze 2 chlapci. Nové členy se snaží paní sbormistryně získávat nabídkou ve třídách a na vystoupeních sboru.

Sbormistryní je Mgr. Jana Polčáková, která je zároveň i ředitelkou základní školy Na Sadech. Paní Mgr. Polčáková vystudovala hudební výchovu a český jazyk.

Zkoušky sboru jsou jednou za týden a trvají dvě vyučovací hodiny. Při každé zkoušce se sbor rozezpívá, provádí dechová cvičení na naučených písních a poté následuje nácvik písní. Repertoár sestavuje sama Mgr. Polčáková. Sbor nejčastěji zpívá národní písně a písně z dílny Zdeňka Svěráka a Jaroslava Uhlíře. Většinu písní sbor nacvičuje dvojhlasně. Jako doprovod volí sbor klavír nebo zpívá a capella.

Pěvecký sbor základní školy Na Sadech každoročně vystupuje na vítání občánků a v domově důchodců. Dále vystupují na vánočních koncertech v mateřských školách. Malých vystoupení se zúčastňuje pouze trio, které Mgr. Polčáková sestavila z vybraných sboristů.

U celého sboru chce Mgr. Polčáková dosáhnout hlavně toho, aby mezi sebou měli sboristé dobré vztahy. Nacvičuje-li s triem, záleží jí více na kvalitě zpěvu.

2.5.3 Zpívánky

Sbor nesoucí název Zpívánky funguje při základní škole Na Sadech v Třeboni teprve od roku 2014. Sbor je určený pro dívky z prvního stupně ZŠ, které paní sbormistryně získává nábořem do kroužků. V roce 2014 se přihlásilo celkem 15 dívek.

Sbormistryní Zpívánek je paní Mgr. Jaroslava Rodičová, která má vystudované učitelství pro první stupeň a hudební výchovu.

Sbor zkouší pravidelně každý týden a zkouška trvá vždy hodinu. Během zkoušky sbor provádí dechová a hlasová cvičení a ve zbylém čase probíhá nácvik písní. Sbor zpívá jednohlasně, protože jej navštěvují malé děti. V repertoáru sboru se objevují jak lidové, tak populární písně. Některé písně sbor zpívá a capella a některé za doprovodu klavíru, na který hraje paní Mgr. Rodičová.

Sbor Zpívánky vystupuje na akcích pořádaných městem Třeboň. Mezi tyto akce patří například vítání občánků nebo zpívání pro důchodce. Mimo akcí pro město zpívá i na vystoupeních pro rodiče.

Paní sbormistryně se snaží o to, aby ve sboru byla dobrá nálada, a zároveň, aby zpěváci podávali co nejlepší výkony.

2.6 Shrnutí

Z dotazníků jsem se dozvěděla, že většina dětských sborů je určena jak pro dívky, tak pro chlapce. V žádném z oslovených sborů však není více než 25 % chlapců. Největší z dotazovaných sborů má 100 a nejmenší 8 členů. Děti se o sboru ve většině případů dozvídají v nabídce kroužků od svých vyučujících hudební výchovy nebo kamarádů, kteří již sbor navštěvují. Ve většině sborů děti nemusejí skládat talentovou zkoušku, ale může přijít každý, kdo má o zpěv zájem. Talentové zkoušky se skládají na základní umělecké škole v Jindřichově Hradci a pouze u dvou sborů při školách základních.

Většina dotazovaných sbormistrů má vystudované pedagogické obory, které zahrnují i hudební výchovu. Pouze jedna sbormistryně má vystudované dirigování sboru na JAMU a jeden sbormistr vedení sboru na konzervatoři. Na základě dotazníků jsem zjistila, že většinu dětských sborů vedou ženy.

Všechny dětské sbory zpívají lidové písně. Dále se v repertoárech sborů často objevují písně od dětských autorů Zdeňka Svěráka a Jaroslava Uhlíře a moderní písně, které jsou vhodné pro sbor. Velká část sbormistrů si repertoár sestavuje sama. Někteří sbormistři se domnívají, že by sboristé vůbec neměli zasahovat do dramaturgie sboru. V několika případech sboristé mohou přicházet se svými písněmi a sbormistři rozhodují, zda se navrhovaná píseň pro sbor hodí či ne. Bývá tomu tak u sborů, do kterých docházejí starší žáci. Většina dotazovaných sborů zpívá dvojhlasně a jako doprovod sbormistři nejčastěji volí klavír nebo kytaru. Objevují se však i nástroje jako je flétna, klarinet, bicí a basová kytara.

Většinu sborů na Jindřichohradecku zaštiťují základní školy. Objevily se však i sbory, které zaštiťuje základní umělecká škola a občanské sdružení. Dětské pěvecké sbory nejčastěji vystupují na akcích pořádaných institucí, která je zaštiťuje, nebo na akcích pořádaných městem, ve kterém sbor funguje. Například rozsvícení vánočního stromu a vítání občánků. Některé sbory dále vystupují na soutěžích sborů nebo natáčejí v rozhlase. Jeden z dotazovaných sborů dokonce několikrát vystoupil v cizině.

Z dotazníků jsem se dále dozvěděla, že sbormistři chtějí, aby ve sboru bylo dobré sociální klima, ale zároveň chtějí dosáhnout určité kvality zpěvu. Téměř všichni se snaží udržovat obojí v rovnováze a někteří dokonce zastávají názor, že kdyby sociální klima a kvalita nebyli v rovnováze, tak by sbor nemohl fungovat.

Zjistila jsem, že na území Jindřichova Hradce je devatenáct dětských pěveckých sborů a v této práci jsem popsala čtrnáct z nich. Mezi sbory, o kterých se mi nepodařilo získat informace, patří tyto:

- pěvecký sbor Kvítek, který zřizuje základní umělecká škola v Dačicích a jejímž sbormistrem je pan Vítězslav Hergesel
- přípravné pěvecké sbory Plamínek, Pramínek a Červánek, které zřizuje základní umělecká škola Dačice a sbormistryní je Bc. Vendula Kaluzská
- Pěvecký sbor základní umělecké školy v Třeboni, který funguje pod vedením MgA. Stanislavy Blažičkové

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo teoreticky popsat pěvecké sbory a následně zmapovat a popsat jednotlivé dětské pěvecké sbory na Jindřichohradecku. Tento cíl se mi podařilo z velké části naplnit. V teoretické části najdeme vše, co je potřebné pro pochopení tématu. V praktické části se mi podařilo získat informace o podstatné části sborů.

Během mapování dětských pěveckých sborů jsem zjistila, že v Jindřichově Hradci a okolí funguje devatenáct dětských pěveckých sborů, a mně se podařilo získat informace o čtrnácti z nich. Většina sbormistrů je časově velice vytížena, a tak je pochopitelné, že někteří vyplnění dotazníku odmítli.

Zjistila jsem, že dětské pěvecké sbory se většinou skládají z dívek a chlapci tvoří pouze malou část seskupení. Téměř všechny dětské sbory na Jindřichohradecku vedou ženy s pedagogickým vzděláním, jehož součástí je hudební výchova. Nejprve jsem se domnívala, že složení sboru může ovlivňovat to, zda vede sbor žena či muž. Později však z dotazníků vyplynulo, že ve sborech, které vedou muži, není více chlapců než ve sborech vedených ženami.

Při získávání informací o sborech jsem narazila na několik rozdílů. Prvním rozdílem jsou instituce zřizující sbory. Jsou jimi základní umělecká škola, základní školy nebo občanské sdružení. Dalším z rozdílů, jež jsem při mapování sborů objevila je, že na základní umělecké škole učí sbormistryně s nejvyšším dosažitelným sbormistrovským vzděláním, kdežto sbory při základních školách vedou většinou pedagogicky vzdělaní lidé. Nemohu však tvrdit, že sbormistry dětských pěveckých sborů při základních uměleckých školách jsou vždy kvalifikovaní pracovníci, jelikož jsem získala dotazník pouze od jedné sbormistryně pracující na základní umělecké škole v Jindřichově Hradci.

Sborový zpěv je smysluplnou volnočasovou aktivitou, která rozvíjí zpěváka hned v několika oblastech. V nabídkách škol a volnočasových zařízení na Jindřichohradecku se objevuje poměrně často a děti i rodiče o něj projevují zájem. Doufám, že zájem o sbory bude i nadále přetrvávat a udrží se tak započatá tradice.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

- CMÍRAL, A. *Základní pojmy hudební*. Praha: Supraphon, 1974. ISBN neuvedeno.
- ČÁP, J. MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. Praha:Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X.
- ČEŠKOVÁ, O. *Pěvecká výchova*. Praha: Akademie muzických umění, 1998. ISBN 80-85883-35-X.
- FEDOR, V. VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ, J. *Sborový zpěv a řízení sboru*. Praha: Supraphon, 1969. ISBN neuvedeno.
- FROSTOVÁ, J., VANIAKOVÁ M. *Základy hlasové výchovy pro učitele I.* Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 80-210-2316-3.
- HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.
- HOLAS, M. *Psychologie hudby v profesionální hudební výchově*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 1998. ISBN 80-85787-25-3.
- HOLAS, M. *Úvod do hudební diagnostiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. ISBN neuvedeno.
- JANEK, M. *Cesty rozvoje osobnosti*. Praha: Mladá fronta, 1989. ISBN 80-204-0097-4.
- KAPLÁNEK, M. *Animace: Studijní text pro přípravu animátorů mládeže*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0565-4.
- LANGMEIER, J. KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie, vydání 3.* Praha: Grada, 1998. ISBN 80-7169-195-X.
- MAREŠ, J. *Pedagogická psychologie*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0174-8.
- POLEDŇÁK, I.; FUKAČ, J.: *Úvod do studia hudební vědy*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. ISBN 80-244-0285-8.
- PRŮCHA, J. a kol. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.
- STAŠEK, Č. *ABC začínajícího sbormistra*. Praha: Supraphon, 1981. ISBN neuvedeno.
- ŠIMÍČKOVÁ ČÍŽKOVÁ, J. a kol. *Přehled vývojové psychologie*. 2. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0629-2.
- TICHÁ, A. *Učíme děti zpívat*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-916-X.
- TROJAN, S. SCHREIBER, M. *Atlas biologie člověka*. Praha: Scientia, spol. s.r.o.. ISBN 80-7183-257-X.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. Karolinum, Praha, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. *Sociální psychologie*. Praha: Grada, 2008. ISBN 80-24-71428-8.

Internetové zdroje

KAŠKA, A. Osobnosti jindřichohradecka – hudba – životopisy a profily. *Antonín Kaška – umělecká agentura Jindřichův Hradec*[online]. [cit. 30.11.2014]. Dostupné na WWW: < <http://www.akaska.cz/?page=93> >.

KONEČNÁ, K. Středověká vzdělanost. *Masarykova univerzita – filozofická fakulta*. [online]. [cit. 24.2.2015]. Dostupné na WWW: < <http://www.phil.muni.cz/~konecna/Dokumenty/stredovek.htm> >.

MUSIL, M. Historie města. *Jindřichův Hradec – turistický informační portál o městě*. [online]. [cit. 24.2.2015]. Dostupné na WWW: < <http://www.novadomus.cz/jhradec/mesto/historie.php> >.

NOVOTNÁ, J. Dětský pěvecký sbor Českého rozhlasu. *Český rozhlas*. [online]. 11.4. 2014. [24.2.2015]. Dostupné na WWW: < http://www.rozhlas.cz/socr/kdojekdo/_zprava/1337943>.

Charakteristika okresu Jindřichův Hradec. *Český statistický úřad*[online] 8.8.2014 [cit. 12.11.2014]. Dostupné na WWW: < http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_jh>.

O sboru. *Kühnův dětský sbor*. [online]. [cit. 24.2.2014]. Dostupné na WWW: < <http://www.kuhnata.cz/cs/pages/239-o-sboru/>>.

Řecko. *Mahalo.cz*. [online]. [cit. 24.2.2015]. Dostupné na WWW: < <http://www.mahalo.cz/recko/destinace-recka/delfy-delfska-vestirna.html>>.

Zhrubnutí hlasu. *Vitalion – lepší formace, lepší život*. [online]. [cit. 20.1.2014.] Dostupné na WWW: <<http://priznaky.vitalion.cz/zhrubnuti-hlasu/>>.

Abstrakt

ZAVADILOVÁ, Š. *Dětské pěvecké sbory na Jindřichohradecku*. České Budějovice 2015. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce Mgr. Karel Ochozka.

Klíčová slova: pěvecký sbor, děti, Jindřichohradecko, sbormistr, zpěv, hlas,

Práce se zabývá dětskými pěveckými sbory na Jindřichohradecku a je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část představuje historii sborů, druhy sborů a osobu sbormistra. Dále se zabývá hlasem, charakteristikou věkové skupiny sboristů a sborem, jako sociální skupinou. Na konci teoretické části je kapitola o Jindřichohradecku a významných osobnostech, které zde žily. V praktické části se práce zabývá popisem jednotlivých dětských Jindřichohradeckých pěveckých sborů.

Abstract

Key words: choir, children, Jindřichohradecko, choirmaster, singing, voice

Theme of thesis is „Children’s choirs in area of Jindřichohradecko“and it is divided into theoretical and practical part. Theoretical part presents history of choirs, types of choirs and choirmaster. The next part is dealing with voice, characteristic of age groups of choir members and also choir as a social group. At the end of theoretical part there is a chapter about Jindřichohradecko and its important personalities who lived there. Practical part is focused on description of children’s choirs in Jindřichohradecko.